

P4) ΤΟ ΕΥΡΩΣΥΣΤΗΜΑ ΚΑΙ ΟΙ ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΕΣ ΛΙΑΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΩΜΕΣ

P4α) Εισαγωγή

Το Ευρωσύστημα ανέπτυξε το σύστημα TARGET που αφορά πληρωμές μεγάλων ποσών σε πραγματικό χρόνο. Η πολιτική του για τα συστήματα λιανικών (μικρών) πληρωμών τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και εθνικό επίπεδο περιορίζεται μόνο στην εποπτεία αυτών αφήνοντας στα πιστωτικά ιδρύματα, τις ενώσεις τραπεζών ή σε ιδιωτικές εταιρίες την ανάληψη πρωτοβουλιών για την ίδρυση, λειτουργία και βελτίωση των προσφερομένων υπηρεσιών. Δύο μόνο εθνικές κεντρικές τράπεζες, της Γερμανίας και της Γαλλίας, διαθέτουν συστήματα διακανονισμού μικρών πληρωμών σε πραγματικό χρόνο. Η πολιτική αυτή δικαιολογείται από το γεγονός ότι τέτοια συστήματα επεξεργάζονται μεγάλο μεν αριθμό πληρωμών αλλά σε μικρά ποσά που δεν προκαλούν συστημικό κίνδυνο.

Ιδιαίτερο όμως, ενδιαφέρον επιδεικνύει το Ευρωσύστημα για τις διασυνοριακές λιανικές πληρωμές. Σε δύο τεύχη που εξέδωσε η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα το Σεπτέμβριο του 1999 και το Σεπτέμβριο του 2000 με τίτλο «Για τη βελτίωση των διασυνοριακών υπηρεσιών λιανικών πληρωμών» (Improving cross - border retail payment services) αναλύει την πολιτική της στον τομέα αυτό.

Τονίζει ότι αξιόπιστα διασυνοριακά συστήματα πληρωμών είναι απαραίτητα για την ομαλή λειτουργία της ενιαίας αγοράς. Οι πολίτες και οι επιχειρήσεις τότε μόνο μπορούν να απολαύσουν τα πλεονεκτήματα από την ελεύθερη κυκλοφορία των αγαθών, των υπηρεσιών, των κεφαλαίων και των προσώπων, όταν είναι σε θέση να διακινούν το χρήμα από τη μία χώρα της Ε.Ε. στην άλλη με ταχύ και αξιόπιστο τρόπο και όσο το δυνατόν φθηνότερα. Μέχρι τώρα, η εισαγωγή του ενιαίου νομίσματος απέτυχε να παράσχει τέτοιου είδους υπηρεσίες στον τομέα των διασυνοριακών λιανικών πληρωμών. Οι προμήθειες των τραπεζών παραμένουν ακόμη πολύ υψηλές ενώ στόχος είναι να είναι ίσες ή να μη διαφέρουν πολύ από τις προμήθειες των λιανικών πληρωμών σε εθνικό επίπεδο. Οι ανεπάρκειες οφείλονται στην επιμονή της χρησιμοποίησης του συστήματος των ανταποκριτριών τραπεζών και στην έλλειψη επαρκών διατραπεζικών υποδομών. Αναλυτικότερα οι θέσεις του Ευρωσυστήματος για τα συστήματα διακανονισμού λιανικών πληρωμών σε διασυνοριακή βάση και για την πρόοδο που έχει επιτευχθεί μέχρι σήμερα είναι οι ακόλουθες:

P4β) Η σημερινή κατάσταση δεν είναι ικανοποιητική

Περίπου 100 εκατομ. εγχώριες λιανικές πληρωμές προωθούνται για επεξεργασία κάθε ημέρα στη ζώνη του ευρώ. Οι διασυνοριακές λιανικές πληρωμές είναι πολύ λιγότερες, περίπου μερικές εκατοντάδες χιλιάδες την ημέρα. Οι προμήθειες για τις πληρωμές αυτές είναι πολύ μεγαλύτερες από τις αντίστοιχες των εγχωρίων λιανικών πληρωμών. Κυμαίνονται από 3,5 έως 400 ευρώ ανάλογα με το ποσό. Σε μερικές χώρες στις προμήθειες προστίθεται και το επί πλέον κόστος των μηνυμάτων SWIFT, των τηλεφωνικών ή ταχυδρομικών εξόδων, της μετατροπής των νομισμάτων και των επιβαρύνσεων από τη στατιστική υποχρέωση για το ισοζύγιο πληρωμών. Ο απαιτούμενος χρόνος για μία διασυνοριακή εντολή πίστωσης ανέρχεται κατά μέσο όρο σε 4,8 εργάσιμες ημέρες, ενώ για μια εγχώρια εντολή είναι μεταξύ μιας και τριών ημερών.

Η εισαγωγή της Οδηγίας Νο 97/5/EC/27-1-1997 για τις διασυνοριακές μεταφορές πιστώσεων που τέθηκε σε ισχύ το αργότερο μέχρι τις 14/8/1999 βελτίωσε την κατάσταση αλλά αποδείχθηκε ανεπαρκής για να λύσει τα ανωτέρω προβλήματα. Αφορά εντολές μέχρι του ποσού των 50.000 ευρώ. Όμως, η Οδηγία αφορά ένα πολυνομισματικό πλαίσιο. Δεν ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις των χρηστών από την εισαγωγή του ενιαίου νομίσματος. Για παράδειγμα, ο κανόνας της Οδηγίας για την τελική εκτέλεση μιας διασυνοριακής εντολής σε έξη ημέρες αφήσεται θεαματικά του χρόνου εντός του οποίου περατώνεται μία εγχώρια εντολή πληρωμής. Η δεν λαμβάνει υπόψη τις τεχνικές βελτιώσεις που μπορούν να γίνουν λόγω της εισαγωγής του ενιαίου νομίσματος διότι έχει υπόψη της ένα πολυνομισματικό περιβάλλον.

P4γ) Οι αιτίες του προβλήματος

Η διατραπεζική διαδικασία είναι μία από τις αιτίες της έλλειψης προόδου. Οι τράπεζες προτιμούν να προωθούν τις διασυνοριακές λιανικές πληρωμές μέσω του συστήματος ανταποκριτριών τραπεζών που βασίζεται στις διμερείς σχέσεις. Με τον τρόπο αυτό παρεμβάλλονται ενδιάμεσα άλλες τράπεζες με αποτέλεσμα να διακόπτεται η αυτόματη ηλεκτρονική διαδικασία (straight - through processing, STP) και να μεσολαβεί χειρωνακτική επεξεργασία. Με την έννοια του STP εννοούμε ότι δεν παρεμβάλλεται χειρωνακτική εργασία και οι τύποι του μηνύματος πληρωμής είναι συμβατοί με τα μηνύματα SWIFT. Ήδη μερικά δίκτυα προωθούν το μήνυμα πελατών MT 103 + που εισήχθη μερικώς όσον αφορά τα λαμβανόμενα μηνύματα από 18/11/2000 και θα ολοκληρωθεί περιλαμβάνοντας και τα αποστελλόμενα μηνύματα το Νοέμβριο του 2001. Επίσης προωθούνται ο διεθνής τραπεζικός αριθμός λογαριασμού (IBAN) και η διεθνής εντολή πληρωμής (IPI). Το σύστημα της Ένωσης Ευρωπαϊκών Τραπεζών Euro 1 καθιέρωσε τη διασυνοριακή εντολή πίστωσης μικρών πληρωμών STEP1 που θα χρησιμοποιείται στο σύστημα μεγάλων πληρωμών χωρίς όμως να υπόκειται στις αυστηρές απαιτήσεις της διαχείρισης κινδύνων και θα επιτρέπει την πρόσβαση σε ένα μεγάλο αριθμό τραπεζών. Η STEP1 θα συντμήσει το χρόνο του διακανονισμού το πολύ σε δύο ημέρες και θα διευκολύνει την ανάπτυξη άλλων παρόμοιων πρωτοβουλιών. Με τους ανωτέρω τρόπους εξασφαλίζεται σταδιακά ο στόχος της STP, δηλαδή η ολοκληρωμένη ηλεκτρονική διαδικασία μέσω διασυνοριακών συστημάτων πληρωμών με βάση κοινά αποδεκτά πρότυπα και θα εγκαταλειφθεί το χρονοβόρο και ακριβό σύστημα των ανταποκριτριών τραπεζών.

P4δ) Η τιμολόγηση των διασυνοριακών μεταφορών πίστώσεων και ο χρόνος εκτέλεσης

Με βάση την Έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής του Νοεμβρίου 1999 «Bank Charges in Europe» η μέση προμήθεια που πλήρωνε ο εντολέας ήταν 15,51 ευρώ και η ψαλίδα κυμαίνετο από 8,15 ευρώ μέχρι 25,61 ευρώ σε ορισμένες χώρες. Εάν προσθέσουμε και την επί πλέον προμήθεια με την οποία επιβαρύνετο ο δικαιούχος της εντολής στο 25% των περιπτώσεων προσθέτουμε ένα κόστος μεταξύ 3 και 10,8 ευρώ. Η συνολική μέση προμήθεια υπολογίζετο σε 17,10 ευρώ. Όμως, σε σχέση με το 1994 το μέσο κόστος μειώθηκε περισσότερο από 40% χωρίς όμως μέχρι τώρα να έχει επιτευχθεί ο στόχος της προσέγγισης της τιμής των εγχωρίων εντολών.

Όσον αφορά το χρόνο εκτέλεσης μιας διασυνοριακής μεταφοράς πίστωσης, το 1999 ήταν 3,41 εργάσιμες ημέρες. Όμως, το 5,14% των μεταφορών αυτών απαιτούσε 7 ή περισσότερες ημέρες μέχρι να πιστωθεί ο λογαριασμός του δικαιούχου, δηλαδή μέχρι να ολοκληρωθεί ο διακανονισμός από την ημέρα της εισαγωγής της εντολής μέχρι την είσπραξη των χρημάτων.

P4ε) Οι στατιστικές απαιτήσεις για το ισοζύγιο πληρωμών

Πολλές τράπεζες παρακινήθηκαν από το Ευρωσύστημα να μειώσουν τις επιβαρύνσεις των διασυνοριακών λιανικών πληρωμών. Οι τελευταίες απάντησαν ότι είναι υποχρεωμένες να αυξάνουν τις προμήθειες για να καλύπτουν το κόστος που προκύπτει από την υποχρέωσή τους να παρέχουν στατιστική πληροφόρηση για το ισοζύγιο πληρωμών. Για να περιορισθεί το κόστος αυτό η Επιτροπή για τα Νομισματικά και Χρηματοοικονομικά στατιστικά στοιχεία και τα στοιχεία του Ισοζυγίου Πληρωμών (Committee for Monetary, Financial and Balance of Payment Statistics, CMFB), που αποτελείται από στελέχη των εθνικών ιδρυμάτων στατιστικής, τις κεντρικές τράπεζες, την ΕΚΤ και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, αποφάσισε τον Ιούνιο του 2000 όπως από 1/1/2002 δεν θα υποβάλλονται στοιχεία για συναλλαγές κάτω του ισotίμου των 12.500 ευρώ. Η καθιέρωση αυτού του κατώτερου ορίου απαλλάσσει τις τράπεζες από ένα διοικητικό βάρος ιδιαίτερα όσον αφορά τις διασυνοριακές πληρωμές. Επόμενα, οι τράπεζες δεν θα επικαλούνται στο μέλλον το κόστος από τη συλλογή στοιχείων για το ισοζύγιο πληρωμών προκειμένου να αρνούνται τη μείωση των προμηθειών για τις διασυνοριακές λιανικές πληρωμές.

P4ζ) Η στρατηγική του Ευρωσυστήματος

Η προώθηση της ομαλής λειτουργίας των συστημάτων πληρωμών αποτελεί ένα από τα βασικά καθήκοντα του Ευρωσυστήματος. Αλλά το Καταστατικό του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ ούτε επιβάλλει ούτε αποτρέπει τη λειτουργική εμπλοκή του Ευρωσυστήματος στις διασυνοριακές λιανικές πληρωμές. Διατηρεί, όμως, το δικαίωμα να λειτουργεί συστήματα πληρωμών όταν και όπου το τραπεζικό σύστημα και ο ιδιωτικός τομέας αδυνατούν να εξασφαλίσουν υγιή, αποτελεσματικά, διάφανα και μειωμένου λειτουργικού κόστους συστήματα συμψηφισμού και διακανονισμών.

Αυτή ήταν η περίπτωση του TARGET το οποίο εξυπηρετεί κύρια τους σκοπούς της ενιαίας νομισματικής πολιτικής και είναι δομημένο κατά τέτοιο τρόπο ώστε να αποτρέπεται οποιαδήποτε περίπτωση αποσταθεροποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος και συστημικού κινδύνου. Τα συστήματα λιανικών πληρωμών δεν περιέχουν τέτοιο κίνδυνο. Η ορθή, όμως, λειτουργία τους σε διασυνοριακή βάση αποτελεί, όπως αναφέρθηκε, απαραίτητη προϋπόθεση για την άντληση των πλεονεκτημάτων της ενιαίας αγοράς. Για τους λόγους αυτούς το Ευρωσύστημα στην παρούσα φάση καθόρισε ως εξής τη στρατηγική του:

- δεν θα έχει καμία λειτουργική ανάμειξη στα διασυνοριακά συστήματα λιανικών πληρωμών, δηλαδή δεν ιδρύει ούτε λειτουργεί ούτε συμμετέχει ενεργά στη διοίκηση και διαχείριση τέτοιων συστημάτων
- διατηρεί το δικαίωμα να εμπλακεί λειτουργικά εάν η τραπεζική κοινότητα και οι άλλοι ενδιαφερόμενοι φορείς δεν συμμορφωθούν έγκαιρα με τους στόχους του Ευρωσυστήματος που παρατίθενται στην επόμενη ενότητα.

P4η) Οι στόχοι του Ευρωσυστήματος

Το Σεπτέμβριο του 1999 το Ευρωσύστημα καθόρισε επτά στόχους για τη βελτίωση των διασυνοριακών συστημάτων λιανικών πληρωμών. Ένα χρόνο μετά πραγματοποίησε την πρώτη αξιολόγηση σχετικά με τη σταδιακή συμμόρφωση με τους στόχους. Στη συνέχεια αναλύονται οι στόχοι μαζί με την αξιολόγηση της προόδου που έγινε το Σεπτέμβριο του 2000.

Πρώτος στόχος: Ορόσημο το έτος 2002

Η ONE ολοκληρώνεται το 2002 με την εισαγωγή του τραπεζογραμματίου και κέρματος ευρώ. Το αργότερο μέχρι 28/2/2002 θα έχουν εξαφανισθεί οι εθνικές μη δεκαδικές υποδιαίρεσεις του ευρώ και οι διασυνοριακές συναλλαγές παντός είδους θα είναι εκπεφρασμένες στο ενιαίο νόμισμα. Τα πλεονεκτήματα του ευρώ θα είναι τότε ορατά. Εν τούτοις, τα ευεργετικά αποτελέσματα μπορεί να επισκιαστούν εφόσον οι διασυνοριακές συναλλαγές δεν πραγματοποιούνται με ασφάλεια, ταχύτητα και μικρό κόστος. Πιο συγκεκριμένα, οι Ευρωπαίοι πολίτες θα απογοητευθούν εάν εξακολουθούν να πληρώνουν μεγαλύτερη προμήθεια για τις διασυνοριακές συναλλαγές τους απ' ό,τι πληρώνουν για τις εγχώριες συναλλαγές.

Το Ευρωσύστημα κατανοεί ότι η ταχύτητα εκτέλεσης και το μικρότερο κόστος για τις διασυνοριακές λιανικές πληρωμές απαιτούν σημαντικές επενδύσεις για νέες υποδομές, τροποποίηση των εσωτερικών διαδικασιών των τραπεζών και ενημέρωση των πελατών. Όμως, είναι βέβαιο ότι ουσιαστικές βελτιώσεις είναι δυνατόν να επιτευχθούν πριν από το 2002 έστω και αν οι διασυνοριακές πληρωμές σε ευρώ δεν φθάσουν το επίπεδο αποτελεσματικότητας των εγχωρίων πληρωμών.

Στόχος δεύτερος: Η προτεραιότητα ανήκει στις διασυνοριακές μεταφορές πιστώσεων

Τα τέσσερα πιο διαδεδομένα αχρήματα μέσα πληρωμών στην ευρωζώνη είναι: α) οι πληρωμές μέσω καρτών (card - based payments) οι οποίες είναι ήδη ευρύτατα διαδεδομένες και χρησιμοποιούνται και σε διασυνοριακή βάση. Αν και οι προμήθειες με τις οποίες επιβαρύνονται οι συναλλαγές μέσω καρτών σε άλλες χώρες είναι υψηλές, εν τούτοις συγκριτικά με άλλα διεθνή μέσα πληρωμής δεν απέχουν πολύ από τις προμήθειες των εγχωρίων συναλλαγών. Μείωση της διασυνοριακής προμήθειας αναμένεται με την ολοκλήρωση της μετάβασης στο ενιαίο νόμισμα αφού δεν θα εισπράττειται το κόστος μετατροπής. Οι κάρτες εξυπηρετούν κύρια τις πληρωμές πρόσωπο με πρόσωπο, δηλαδή όταν ο πληρωτής και ο δικαιούχος της πληρωμής συναντώνται στην ίδια φυσική τοποθεσία. Δεν αποκλείεται να χρησιμοποιούνται και για απομακρυσμένες πληρωμές, αλλά στην περίπτωση αυτή πρέπει να μεσολαβεί άλλο μέσο πληρωμής όπως ένα ATM β) οι επιταγές (cheques) μπορούν να χρησιμοποιούνται και στις πρόσωπο με πρόσωπο και στις απομακρυσμένες συναλλαγές. Η χρήση τους διαφέρει από χώρα σε χώρα με τη Γαλλία να κατέχει το 60% των συναλλαγών στη ζώνη του ευρώ. Παρουσιάζει όμως μια σταθερή μείωση υπέρ των συναλλαγών με πιστωτικές και χρεωστικές κάρτες που θεωρούνται πιο φιλικές στο χρήστη και βαρύνουν με μικρότερο κόστος τις τραπεζικές διαδικασίες. Για το λόγο αυτό το Ευρωσύστημα δεν ενθαρρύνει τη διασυνοριακή χρήση των επιταγών γ) οι άμεσες χρεώσεις (direct debits). Είναι ευρύτατα διαδεδομένες σε εθνικό επίπεδο όπως για την πληρωμή τιμολογίων επιχειρήσεων κοινής ωφέλειας, ενοικίων, δόσεων δανείων, κ.λπ. Αντίθετα, δεν ενδείκνυνται για τις διασυνοριακές συναλλαγές λόγω κόστους και χρονοβόρων διαδικασιών. Εξάλλου η φύση τους, δηλαδή η χρήση τους για εξόφληση πάγιων και περιοδικών πληρωμών, δεν συμβαδίζει με τις ανάγκες των διασυνοριακών συναλλαγών δ) οι μεταφορές πιστώσεων (credit transfers) οι οποίες είναι το κατ' εξοχήν κατάλληλο μέσο για τις διασυνοριακές πληρωμές, ιδιαίτερα όταν ο πληρωτής και ο δικαιούχος της πίστωσης διαθέτουν τραπεζικό λογαριασμό.

Το Ευρωσύστημα συγκεντρώνει τις προσπάθειές του για τη διάδοση των καρτών σαν το πιο κατάλληλο μέσο για τις εγχώριες πληρωμές και των μεταφορών πιστώσεων για τις διασυνοριακές πληρωμές. Μέχρι σήμερα, η τραπεζική κοινότητα έχει πειθαρχήσει στις κατευθύνσεις του Ευρωσυστήματος και οι μεταφορές πιστώσεων κερδίζουν συνεχώς έδαφος στις διασυνοριακές πληρωμές ποσών κάτω από 12.500 ευρώ.

Εκτιμάται ότι κάθε χρόνο οι συναλλαγές αυτού του είδους αυξάνονται κατά 6,5% και αναμένεται μεγαλύτερη αύξηση τα επόμενα χρόνια.

Στόχος τρίτος: Οι προμήθειες των διασυνοριακών μεταφορών πιστώσεων πρέπει να μειωθούν σημαντικά

Σε πρώτη φάση πρέπει να εξισωθούν οι προμήθειες του εγχωρίου συστατικού των διασυνοριακών μεταφορών πιστώσεων με αυτές των εγχωρίων εντολών. Σε δεύτερη φάση πρέπει να εξισωθούν οι συνολικές προμήθειες, δηλαδή του εσωτερικού και του διασυνοριακού σκέλους, με αυτές των εγχωρίων μεταφορών πιστώσεων. Στη φάση αυτή τα πιστωτικά ιδρύματα δεν έχουν εκπληρώσει ακόμα το στόχο αυτό. Οι προμήθειες και τα λοιπά έξοδα των διασυνοριακών μεταφορών πιστώσεων είναι αρκετά υψηλότερα των αντιστοίχων των εγχωρίων μεταφορών. Εκτιμάται, όμως, ότι μέχρι την 1/1/2002 το αργότερο ο στόχος θα έχει σχεδόν επιτευχθεί λόγω της εισαγωγής του ενιαίου νομίσματος και της βελτίωσης των ηλεκτρονικών υποδομών.

Στόχος τέταρτος: Ο χρόνος διακανονισμού πρέπει να είναι σχεδόν ο ίδιος μεταξύ εγχωρίων και διεθνών πληρωμών

Οι διασυνοριακές μεταφορές πιστώσεων μικρού ποσού πρέπει να διεκπεραιώνονται τόσο γρήγορα όσο και οι

εγχώριες μεταφορές. Ο χρόνος συνολικής εκτέλεσης μιας διασυνοριακής εντολής δεν πρέπει να υπερβαίνει τη μία ημέρα απ' ό,τι χρειάζεται μία εγχώρια εντολή, δηλαδή όχι περισσότερο από τρεις εργάσιμες ημέρες. Το 2000 ο χρόνος αυτός ήταν 3,41 ημέρες. Κατά συνέπεια, η τραπεζική κοινότητα έχει κάνει μεγάλες προόδους και εκτιμάται ότι ο στόχος μπορεί πλήρως να επιτευχθεί πριν από το 2002.

Στόχος πέμπτος: Για τις διασυνοριακές μεταφορές πιστώσεων πρέπει να ισχύει ο προκαθορισμένος κανόνας ότι η προμήθεια θα βαρύνει μόνο τον εντολέα της πληρωμής

Όταν το αποστέλλον και το λαμβάνον πιστωτικό ίδρυμα έχουν μία άριστη επιχειρηματική σχέση, είναι δυνατόν να ανταποκριθούν στην ανωτέρω απαίτηση. Εάν αυτό δεν συμβαίνει, πρέπει να ισχύσει ο κανόνας ότι ο δικαιούχος της εντολής δεν θα επιβαρυνθεί με προμήθεια και ότι όλο το κόστος θα το φέρει ο εντολέας. Σήμερα, ακόμα και στην περίπτωση που ο εντολέας ζητά να φέρει το κόστος, στο 25% των περιπτώσεων ο δικαιούχος της εντολής επιβαρύνεται με κάποια προμήθεια. Αυτή η διπλή επιβάρυνση είναι αντίθετη με την Οδηγία Νο 97/5/EC/27-1-1977 και πρέπει να καταργηθεί άμεσα. Η τραπεζική κοινότητα δεν έχει συμμορφωθεί ακόμα με την απαίτηση αυτή. Όμως, επεξεργάζεται μία πρόταση για την πολυμερή διατραπεζική προμήθεια (Multilateral Interbank exchange Fee, MIF). Προβλέπεται ένα κατώτερο επίπεδο MIF για τις πληρωμές STP και ένα ανώτερο επίπεδο για τις υπόλοιπες πληρωμές. Το MIF στοχεύει στην αποφυγή της διπλής επιβάρυνσης, επιβάλλεται στη λαμβάνουσα τράπεζα και θα ισχύσει για τις διασυνοριακές πληρωμές σε ευρώ που προωθούνται μέσω των διατραπεζικών συστημάτων πληρωμών σε ευρώ. Επειδή, όμως, μια τέτοια πρακτική θα περιόριζε τον ελεύθερο ανταγωνισμό απαιτείται η έγκριση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Το Ευρωσύστημα έχει εκφράσει τις ακόλουθες απόψεις για το MIF: α) η σειρά των υπηρεσιών που θα καλύψει θα είναι όσο το δυνατόν μικρότερη ώστε να αφαιρεθεί ελεύθερο πεδίο στον ανταγωνισμό β) εάν παρεμβάλλονται περισσότερες τράπεζες ή φορείς προτιμά όπως ο πρώτος παρεμβαλλόμενος της χώρας προορισμού της πληρωμής καταβάλλει το MIF γ) όταν χρησιμοποιείται η ευθεία ηλεκτρονική μέθοδος (STP) το λειτουργικό κόστος είναι το μικρότερο για την τράπεζα του δικαιούχου, παρόμοιο με αυτό των εγχώριων πληρωμών. Το κόστος επένδυσης της μεθόδου STP είναι σημαντικό, αλλά πρέπει να ανακτηθεί στο διάστημα πολλών ετών και όχι σε τρία χρόνια όπως υποστηρίζουν οι τράπεζες. Εξάλλου το κόστος επένδυσης πραγματοποιείται εφάπαξ, ενώ οι ωφέλειες κατανέμονται κάθε χρόνο δ) η ανάγκη για το MIF πρέπει να αναθεωρείται περιοδικά. Όσο θα αυξάνεται ο όγκος των διασυνοριακών πληρωμών και θα προχωρούν οι τεχνολογικές βελτιώσεις το MIF θα μειώνεται.

Στόχος έκτος: Η πρόσβαση στα συστήματα διασυνοριακών λιανικών πληρωμών είναι ανοικτή

Κάθε λύση που αυξάνει την αποδοτικότητα των ανωτέρω συστημάτων συνεπάγεται και πρόσβαση σε μια μεγαλύτερη σειρά πιστωτικών ιδρυμάτων. Σήμερα, όταν χρησιμοποιείται το μοντέλο ανταποκριτριών τραπεζών, παρεμβάλλονται πολλά ενδιάμεσα ιδρύματα που αυξάνουν και το συνολικό κόστος. Αντίθετα, με την ανάπτυξη των διατραπεζικών διασυνοριακών συστημάτων και την είσοδο νέων τραπεζών οι ενδιάμεσοι φορείς θα εξαφανισθούν και το κόστος θα μειωθεί. Για να αποφευχθούν οι κίνδυνοι, τα συστήματα μπορούν να θέσουν για τα μελλοντικά μέλη τους κριτήρια εισόδου τα οποία, όμως, πρέπει να είναι διάφανα και αντικειμενικά. Με την ανοικτή πρόσβαση θα ανατραπεί η σημερινή κατάσταση που περιορίζει την πρόσβαση μόνο σε ιδρύματα της ίδιας οικογένειας ή εξαρτά τη συμμετοχή από την τήρηση κανόνων αμοιβαιότητας. Το αναφερθέν σύστημα EBA STEP1 μπορεί να θεωρηθεί ότι πληροί το στόχο. Γενικότερα, όμως, η τραπεζική κοινότητα δεν πληροί πλήρως το στόχο αυτό.

Στόχος έβδομος: Τα υπάρχοντα πρότυπα πρέπει να εισαχθούν άμεσα

Η επεξεργασία των διασυνοριακών λιανικών πληρωμών σήμερα διακόπτεται από χειρωνακτική επέμβαση που αυξάνει το χρόνο διακανονισμού και το κόστος. Οι ηλεκτρονικές διασυνδέσεις των πελατών είναι σπάνιες και πτωχές ενώ τα εσωτερικά πληροφοριακά συστήματα των τραπεζών είναι συνήθως ανεπαρκή. Ακόμα και στην περίπτωση που οι πελάτες εισάγουν τις εντολές τους ηλεκτρονικά, οι φόρμες που επιλέγουν σπάνια είναι συμβατές με τις φόρμες, δηλαδή τους τύπους μηνυμάτων, των ξένων τραπεζών. Αυτή η κατάσταση πρέπει να βελτιωθεί. Τα προβλήματα μπορούν να αποφευχθούν με την τυποποίηση όπως με τη χρησιμοποίηση του διεθνούς τραπεζικού αριθμού λογαριασμού (IBAN), των κωδικοποιημένων μηνυμάτων SWIFT και ιδίως του μηνύματος MT 103+. Η εισαγωγή προτύπων θα διευκολύνει την ηλεκτρονική διαδικασία STP και θα μειώσει το κόστος και το χρόνο εκτέλεσης. Το Ευρωσύστημα θα διαδραματίσει συντονιστικό και υποστηρικτικό ρόλο στην εισαγωγή των προτύπων. Ήδη μερικά συστήματα πληρωμών (TARGET, EBA Euro 1, STEP1) δεσμεύθηκαν να εισαγάγουν τα ανωτέρω πρότυπα μέχρι το τέλος του 2001. Το Ευρωσύστημα εκτιμά ότι ο στόχος δεν έχει πλήρως επιτευχθεί και προτιμά όπως οι βελτιώσεις επιτευχθούν μέχρι τα μέσα του 2001. Επίσης εκτιμά ότι η προωθούμενη από τον τραπεζικό τομέα διεθνής εντολή πληρωμής (IPI) πρέπει να αποτελέσει μόνο το πρώτο βήμα, διότι στηρίζεται σε διαδικασία εγγράφων. Στη συνέχεια, ο τραπεζικός τομέας πρέπει να προωθήσει την ηλεκτρονική εκδοχή της IPI για να εξασφαλίσει την αυτόματη επεξεργασία της εντολής από πελάτη μέχρι τον αντισυμβαλλόμενο πελάτη όπως π.χ. μέσω του Internet.

Η στρατηγική των τραπεζικών ομοσπονδιών

Οι τραπεζικές ομοσπονδίες έχουν καθορίσει τις προϋποθέσεις για την επίτευξη μιας μη διακοπτόμενης ηλεκτρονικής επεξεργασίας των εντολών (STP) σε συνδυασμό με την παροχή ενός ελαχίστου βασικού επιπέδου υπηρεσιών. Αυτή η βασική υπηρεσία θα εφαρμόζεται στις διασυνοριακές λιανικές μεταφορές πιστώσεων ως εξής:

- αφορά τράπεζες με έδρα κράτος της ΕΕ ή του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου
- οι εντολές είναι εκπεφρασμένες σε ευρώ

- η επιλογή είναι «OUR», δηλαδή όλο το κόστος φέρει ο πελάτης που δίδει την εντολή πληρωμής
- το ποσό της εντολής δεν υπερβαίνει το όριο των 12.500 ευρώ κάτω από το οποίο οι τράπεζες απαλλάσσονται από 1/1/2002 από την υποχρέωση στατιστικής πληροφόρησης για το ισοζύγιο πληρωμών.

Η βασική υπηρεσία θα προσφέρεται εάν ο πελάτης παρέχει πλήρη στοιχεία του δικαιούχου όπως αυτά που αφορούν την τράπεζα και το λογαριασμό αυτού και ιδιαίτερα το IBAN και το BIC της δικαιούχου τράπεζας. Εάν αυτές οι προϋποθέσεις πληρούνται τότε οι τράπεζες θα εφαρμόζουν τα ακόλουθα:

- 1)** η αποστέλλουσα τράπεζα θα χρεώνει τον εντολέα με μία προμήθεια για τη διασυνοριακή μεταφορά της πίστωσης σύμφωνα με το τιμολόγιό της που είναι προστιτό στο ευρύ κοινό
- 2)** η αποστέλλουσα τράπεζα θα πιστώνει τη λαμβάνουσα τράπεζα με μία προσυμφωνημένη αμοιβή
- 3)** η λαμβάνουσα τράπεζα, είτε είναι η τράπεζα του δικαιούχου είτε κάποιος ενδιάμεσος φορέας, θα θέτει το ποσό της εντολής στη διάθεση του δικαιούχου πελάτη
- 4)** η λαμβάνουσα τράπεζα εξασφαλίζει ότι η πίστωση του λογαριασμού του δικαιούχου λαμβάνει χώρα σε χρονικό διάστημα που θα είναι το ίδιο που απαιτείται για την πίστωση σε περίπτωση εγχώριας μεταφοράς πίστωσης.

Το Ευρωσύστημα είναι σύμφωνο με την παροχή από τις τράπεζες ενός βασικού επιπέδου υπηρεσιών, αλλά σημειώνει ότι πρέπει να υπάρξει και συμμόρφωση με τους ανωτέρω επτά στόχους της και ιδιαίτερα με το μέγιστο συνολικό χρόνο εκτέλεσης των τριών εργασίμων ημερών.

Επιπρόσθετα, απαιτεί από την τραπεζική κοινότητα να διεξάγει μία εκστρατεία πληροφόρησης των πελατών, όσον αφορά τη συμβολή αυτών στην αποδοχή της τυποποίησης και τη συνεχή ηλεκτρονική μεταφορά των δεδομένων.